

Konference European Association of Archaeologists v Itálii

Řím, La Sapienza Universitá, 28.–31. srpna 2024

Katarína Petriščáková

Ve dnech 28.–31. srpna 2024 proběhlo v pořadí již 30. výroční setkání Evropské asociace archeologů (EAA) v areálu jedné z nejstarších italských univerzit La Sapienza Universitá v Římě, které se zúčastnilo přibližně 5000 delegátů z celé Evropy. Hlavním tématem tohoto ročníku bylo motto „*Persisting with change / Vytrvat ve změně*“.¹

Muzeum hlavního města Prahy reprezentovala se dvěma odbornými příspěvky Katarína Petriščáková. V následujících řádcích je v krátkosti publikován základní přehled klíčových momentů a přednášek z výročního zasedání EAA v Římě.

¹ 30th EAA Annual Meeting in Rome, Italy; <https://www.e-a-a.org/ea2024>

V první den konference ve středu 28. 8. 2024 probíhala registrace delegátů a slavnostní otevírací recepce. Účastníky konference přivítala prezidentka EAA Eszter Bánffy a předseda vědeckého a organizačního výboru La Sapienza Universitá v Římě Alessandro Vanzetti. Oba v úvodě tohoto 30. výročního setkání zdůraznili potřebu sdružování lidí, vytváření profesních i osobních spojení a diskusí o závažných (nejen) oborových tématech. Právě toto lze považovat i za klíčové prvky setkání EAA, které jsou dokonce nyní důležitější než kdykoliv předtím ve světě, který zažívá znepokojivý nárůst nedostatku vzájemného porozumění, konfliktů a válek. Jejich projev lze shrnout následovně:

„V době nebezpečného oslabení mezinárodních institucí, kde by bylo možné čelit protikladům a vyřešit vše mírovou cestou, jsme tu, abychom znovu potvrdili naši vůli sdílet výzkum a výsledky naší práce. Tímto se hlásíme k duchu zakladatelů EAA, kteří si přáli spojit dohromady mezinárodní archeology v přátelském prostředí za účelem vytvoření společného prostoru. Doufáme, že se nám podařilo vytvořit inspirativní program plný podnětných témat pro úspěšná zasedání a prezentace, který splní naše společná očekávání. Klíčové přednášky a pozoruhodná místa dění konferenčního života jsou navrženy tak, aby poskytly dostatek podnětů k přemýšlení. Přejeme si, aby společenské akce pulzující životem, které jsou charakteristickým znakem všech setkání EAA, podpořily vznik nových kontaktů a spolupráce. Doufáme, že pečlivě naplánované exkurze, které nás ponoří do archeologie a krásy, vytvoří spolu s živým duchem Věčného města nezapomenutelný zážitek. Při prohlídce Říma se budeme neustále setkávat s kousky archeologie a historií, a to jak v městské krajině, tak v okolní přírodě. Těšíme se na osobní i virtuální setkání, ať už ve fyzickém či elektronickém Římě. Řím je navždy a pro všechny!“

Další dny paralelně probíhalo několik sekcí přednášek s různým tematickým záběrem. V pátek 29. 8. 2024 od ranních hodin se uskutečnila přednášková sekce *Hoard in situ. The archaeological context for understanding metal age hoards / Depots in situ / Archeologický kontext k porozumění depotů dob kovových*, který organizovali Marilou Nordez (CNRS (UMR6566 CREAAH-Lara, Nantes), Muriel Mélin (Service Archéologique Départemental Du Morbihan; UMR6566 CREAAH Rennes), Tobias Mörtz (Universität Hamburg, Fachbereich Kulturwissenschaften), Kamil Nowak (Nicolaus Copernicus University) a János Gábor Tarbay (Hungarian National Museum). V průběhu tohoto tematického bloku zaznělo celkem 25 příspěvků a našel se i prostor pro delší diskuse.

Program konferenčního dne:

8.30 Introduction

8.45 Christoph Unglaub (Archaeologisches Landesamt Schleswig-Holstein): *Increasing use of metal detectors and more hoard finds – Do the figures correlate?*

9.00 Tobias Mörtz (University of Hamburg): *Offering vs. sacrifice. A distinction between different kinds of metal deposition based on selection treatment and context*

- 9.15 Kamil Nowak (Institute of Archaeology, Nicolaus Copernicus University in Toruń) – Paweł Gan (Bio- and Archaeometric Laboratory, Institute of Archaeology and Ethnology Polish Academy of Sciences) – Zofia Stos-Gale (Department of Historical Studies, University of Gothenburg) – Jakub Karasiński (Faculty of Chemistry, Biological and Chemical Research Centre, University of Warsaw): *The nearly in situ excavated hoard from Jodłowno, Northern Poland. Study of the selection pattern of deposited metals.*
- 9.30 Magda Pieniazek (Universität Tübingen, Institut UFG): *The treasures from Troy – A new look at an old story.*
- 9.45 János Gábor Tarbay (Hungarian National Museum) – Bence Soós (Hungarian National Museum; Institute of Archaeological Sciences, Eötvös Loránd University) – Tamás Péterváry (Hungarian National Museum): *Bronzes lie on tusks. The context of hoard I from Somló Hill, West Hungary*
- 10.00 Justyna Baron (University of Wrocław): *Feasts, enclosures and collective offerings*
- 10.15 Discussion slot
- 11.00 Stéphane Blanchet (Inrap): *A Late Bronze Age settlement and its metallurgist workshop in Saint Avé*
- 11.15 Gadea Cabanillas de la Torre (DRAC Bretagne – Service Régional de l'Archéologie – French Ministry of Culture; UMR 6566 CREA AH): *Beyond the surface: Towards a better understanding of Early Iron Age hoard context in Northwestern France*
- 11.30 Lucie Da Cruz (Paléotime) – Florie-Anne Auxerre-Géron, (UMR 5608 Traces): *A Late Bronze Age Hoard in settlement context in Gerzat (Puy-De-Dôme, France)*
- 11.45 Sabrina Kutscher (LMU Munich): *Size matters – So does the context. 794 Early Bronze Age rib ingots from Oberding*
- 12.00 Thibault Lachenal (CNRS): *Selective deposition of metal objects on the submerged settlement of la motte (Adge, France, C. 9th-8th BC)*
- 12.15 Niels Møller (Museum Thy): *The Kallerup hoard and the depositional practise in late Bronze Age Northern Jutland, Denmark*
- 12.30 Annelie Nitenberg (Västergötlands Museum) – Marion Uckelmann (Durham University): *Fröslunda revisited: A shield hoard from the Late Bronze Age in Western Sweden*
- 12.45 Discussion slot
- 14.00 Marilou Nordez (CNRS): *A metal hoards in a ritual space? The Atlantic Middle Bronze Age site of Kerouarn, Prat (Côtes-D'Armor, France)*
- 14.15 Katarína Petriščáková – Pavel Kacl (The City of Prague Museum): *Hoard of Bronze bracelets from the Middle and Late Bronze Age in Prague-Modřany (Central Bohemia)*
- 14.30 Elena Pranckenaite (Klaipėda University) – Lijana Muradian (National Museum of Lithuania) – Agnė Žilinskaitė (Vilnius University): *The early metal period hoard from Žeimena River, Lithuania – tin artefacts in the light of long distance cultural contacts*
- 14.45 Azzurra Scarci (Leibniz-Zentrum für Archäologie): *The sanctuary of Zeus at Olympia as an example of a metal 'hoard' in situ*

- 15.00 Marion Berranger (Institut de Recherches Sur Les Archéomatériaux Lmc-CNRS-UMR7065) – Estelle Gauthier (Laboratoire Chrono-Environnement-Ufc-UMR6249) – Anne Filippini (EVEHA) – Serge Mentele (Inrap): *Isolated? Iron semi-products hoard in contexts. The case study of iron semi-products hoards in North of France*
- 15.15 Estelle Gauthier (University of Franche-Comté; UMR CNRS 6249 Chrono-Environnement) – Jean-François Piningre (UMR CNRS 6298 Artehis): *Bronze Age hoards around Salins-Les-Bains (Jura, France): A contextual study of in situ metal hoard finds*
- 15.30 Emmanuelle Leroy-Langelin (Département du Pas-De-Calais) – Henri Gandois (UMR 8215 Trajectoires) – Emmanuel Ghesquière (Inrap Grand Ouest) – Cyril Marcigny (Inrap Grand Ouest) – Vincent Riquier (Inrap Grand Est): *Flat axes from Escalles: An usual context!*
- 15.45 Discussion slot
- 16.30 Marcin Maciejewski (Institute of Archaeology, Maria Curie-Skłodowska University, Lublin) – Łukasz Banaszek (Historic Environment Scotland, Edinburgh) – Przemysła Bednarek (Independent Researcher) – Marci Krzepkowski (Fundacja Relicta, Poznań): *Old hoards, new studies: Case studies from Wielkopolska (Poland)*
- 16.45 Franz Schopper – Deborah Schulz (Brandenburg State Authorities for Heritage Management, State Museum Archaeology): *Hertefeld 7 (Brandenburg state, Germany) a holy site for metal depositing and special treatment of the deceased*
- 17.00 Cyril Marcigny (Inrap – National Institute for Preventive Archaeological Research) – Henri Gandois (UMR Trajectoires) – Emmanuel Ghesquière (Inrap): *Recontextualizing Bronze Age and first Iron Age hoards in Normandy: Diversity of approaches and results*
- 17.15 Peter Skoglund (Linnaeus University) – Courtney Nimura (Ashmolean Museum, University of Oxford) – Christian Horn (University of Gothenburg): *'Everything in its right place' – Selective depositions in Bronze Age Southwest Sweden*
- 17.30 Anna Sörman (Lara/Umr 6566 CREAAH, Nantes Université) – Karin la Oja (Department of Archaeology and Ancient History, Uppsala University): *Hoards with known find contexts from the Nordic Late Bronze Age in Sweden*
- 17.45 Discussion slot

Autorka této zprávy přednesla v rámci sekce příspěvek *Hoard of bronze bacelets from the Middle and Late Bronze Age in Prague-Modřany (Central Bohemia) / Depot bronzových náramků z přelomu střední mladší doby bronzové v Praze-Modřanech (střední Čechy)*, který připravila ve spolupráci s kolegou P. Kaclem. Ve studii byl prezentován depot bronzových náramků objevených v roce 2020 při záchranném archeologickém výzkumu v Praze-Modřanech. Soubor obsahoval šest litých náramků zapletených do sebe a uložených v jednoduché kruhové jamce s hrotitým dnem. Tři páry otevřených náramků, lišící se tvarem, hmotností a rytou výzdobou (trojúhelníky, příčné rýhy, půlkruhy), byly podrobeny metalografickému rozboru a use-wear analýze.

Depot náramků. Foto P. Kacľ

EAA 2024: Místo konání La Sapienza Università
v Římě. Foto archiv autorky

Na základě analogií lze celý nálezový komplex datovat někam mezi střední a pozdní dobu bronzovou (Reineckeho stupeň Br C/ Br D). Prostorově byl poklad odkrytý v rámci shodně datovaného sídliště, reprezentovaného několika zahluobenými jámami. V blízkosti sídliště bylo již dříve identifikováno také pohřebiště ze stejného období. Všechny tři zde uvedené komponenty se tedy nacházely na terase nad soutokem Vltavy a Berounky, v jižní části pražské kotliny. Souhrnně lze říct, že předložené důkazy podporují existenci možného komplexního areálu, který zahrnuje obydlí, pohřbívání a pravděpodobně i rituální aktivity. Tento depot činí unikátním jeho známý kontext, který nabízí určité interpretační možnosti. Prezentace byla doplněna krátkým videozáznamem pořízeným in situ v průběhu odkryvu depotu.

Další příspěvek v posterové sekci *All Roads Lead to Rome: Multiscalar Interaction / Všechny cesty vedou do Říma: Multioborová interakce s názvem Ritual horse burial of the Late and Final Bronze Age in Prague-Stodůlky. A new story about one old find / Rituální pohřeb koně z mladší až pozdní doby bronzové*. Nový příběh o starém nálezu připravila autorka této zprávy ve spolupráci s O. Trojánkovou z Archeologického ústavu AV ČR, v. v. i a Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Prezentace byla věnována unikátnímu nálezů koňského pohřbu ve sbírkách Muzea Prahy zasazeného do širšího kontextu.

Koňské pohřby se na evropském kontinentu začaly ve větším počtu objevovat až na konci doby bronzové, ve 13. století př. Kr. Tento jev bývá spojován s rostoucím významem tohoto zvířete ve společnosti. Archeologicky se takový zájem projevuje uložením koňských pozůstatků ve formě pohřbu – buď v podobě celé kostry, nebo pouze její části do vlastní hrobové jámy. Příkladem takové praxe může být i pohřeb koně překrytý kravskou krční páteří v zásobní jámě, který byl prozkoumán v roce 1979–1981 na Malé Ohradě v Praze-Stodůlkách.

Radiouhlíkové datování zpřesnilo uložení pohřbu koňské kostry mezi léta 1216–1056 př. Kr. Podle Reineckeho chronologie tyto hodnoty zhruba odpovídají fázím Ha A1 nebo Ha A2. Kompletní osteologická analýza skeletu zvířete zhodnotila základní fyziologické znaky a potvrdila, že na kostře nebyly nalezeny žádné stopy po úmyslných úpravách, jako je řezání, škrábání nebo pálení. Na základě analogických nálezů z jiných míst se nabízí několik interpretací takového nálezů, přičemž všechny ukazují na záměrné uložení kostry zvířete ze symbolických důvodů.

Vztah člověka a koně v daném období lze analyzovat z mnoha různých hledisek. Například, v mytologii je kůň tradičně spojován se dvěma základními principy – života a smrti. Se smrtí jej pojí role průvodce posmrtným životem, s principem života zase Slunce, které sedící na voze taženém koněm každý den cestuje po obloze. Tato sluneční symbolika je poměrně rozšířená v nálezech mladší a pozdní doby bronzové.

V záplavě velmi inspirativních témat, která byla představená během tří konferenčních dnů, lze vyzdvihnout jednu obzvlášť zajímavou sekci s názvem *Archaeology of Archaeology / Archeologie pro archeologii*. Příspěvky zde prezentované se věnovaly

pozůstatkům straších vykopávek, se kterými se potýkají badatelé převážně v oblastech s výskytem tellů (např. Troja). Hromady hlušiny a staré výkopy, stejně jako archivní dokumentace a fotografie, to vše svědčí o činnosti dřívějších archeologů.

Na zasedání se proto diskutovalo, jakým způsobem lze využít tyto pozůstatky, aby nám poskytovaly informace o epistemologii archeologického výzkumu. Zároveň byl představený přístup archeologie of archaeology / archeologie pro archeologii, který je hojně rozvíjen na Amsterdamské univerzitě. Cílem tohoto přístupu je lépe porozumět tomu, jak fungovaly vykopávky ve starověké Troji v Turecku jako badatelské kontexty, které můžou být v současnosti dále prozkoumané archeologickými metodami s využitím inovativních technologií.

V průběhu celé konference bylo možné využít služby průvodců, kteří seznamovali zájemce se známými i méně známými historickými místy a zátíšími věčného města Řím s doporučením na speciality místní kuchyně.

Přínos účasti na konferenci spočíval v možnosti seznámit se s výsledky bádání v celoevropském prostoru, navázání nových mezinárodních kontaktů potřebných pro mezioborovou a oborovou spolupráci, dále v prezentaci sbírkových předmětů z Muzea hlavního města Prahy v zahraničí a zapojení se do mezinárodní diskuse na odborné bázi.

Poděkování: Služební cesta se uskutečnila s plnou finanční podporou Muzea Prahy. Poděkování patří managementu instituce a všem, kteří na prezentovaných výsledcích spolupracovali.